

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare vid Billströmska folkhögskolan har den 13 mars 2024 anmält folkhögskolans beslut om och hantering av avstängning samt påföljande avskiljning till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR).

Folkhögskolans rektor beslutade den 29 februari 2024 om en avstängning av anmälaren med hänvisning till att anmälares hälsotillstånd innebar att hen inte kunde delta i eller tillgodogöra sig undervisning. Den 13 mars beslutade folkhögskolans ordförande om att deltagaren skulle avskiljas av samma skäl.

Anmälares redogörelse

Anmälares anser att avstängningen samt den efterföljande avskiljningen är felaktig. I båda besluten hänvisas till en skrivning i den studeranderättsliga standarden om att avskiljning kan ske om deltagarens hälsa inte gör det möjligt att delta i undervisning eller inte gör det möjligt att tillgodogöra sig undervisning.

Enligt anmälares stämmer inte skolans bedömning då hen inte anser att hälsan gjort hen oförmögen att delta i eller tillgodogöra sig undervisning. Anmälares hänvisar till, och redovisar i sitt underlag, god närvaro fram till februari då hen blev inskriven för psykiatrisk vård under tre veckor. Även under inskrivningen har hen fortsatt att studera och lämnat in uppgifter. Anmälares menar också att hen bara har fått positiv respons från sina lärare när det gäller studierna.

Anmälares kontaktade skolans kurator tre dagar in i sjukskrivningen för att kommunicera kommande utskrivning från vårdavdelningen som förväntades ske veckan efter. Efter en dryg vecka meddelade rektor att deltagaren var avstängd under tio dagar för en utredning. Detta skedde i ett telefonmöte mellan anmälares, rektor och ansvarig på den psykiatriska avdelningen. En skriftlig bekräftelse på beslutet skickades efter mötet.

Anmälaren kontaktade förvaltningschefen för att överklaga beslutet till styrelsen. Hen hade då möjlighet att berätta sin version av situationen. Beslut om avskiljande meddelades skriftligt två veckor senare av styrelsens ordförande. Efter beskedet om avskiljning har anmälaren åter kontaktat förvaltningschefen med ett antal frågor, men hade inte fått svar vid tiden för anmälan/FSRs beslut.

I sin redogörelse för händelseförloppet har anmälaren bifogat ett mejl där hen frågat varför ingen varning utfärdades innan avstängning/avskiljning i enlighet med skolans trivselregler. Rektor har besvarat detta med att hänvisa till att trivselreglerna inte är tillämpliga i detta fall och att skolan inte utdelar varningar innan avstängning/avskiljning på grund av psykisk ohälsa.

Folkhögskolans redogörelse

Enligt folkhögskolans redogörelse är det deltagarens hälsotillstånd som leder fram till avstängning och därefter avskiljande. De beskriver att en akut situationen uppstod *”där klasskamrater larmar och där kuratorns bedömning är att deltagaren behöver akut psykiatrisk vård”*. Vidare skriver skolan att *”deltagaren uttrycker tydliga självmordstankar och har en plan för hur hen ska göra det”*.

Deltagaren har, menar folkhögskolan, erhållit mycket stöd ifrån deltagarhälsan, framför allt kuratorn. Under en period kommunicerade inte deltagaren via tal i samtal. Detta menar skolan var besvärligt, då det var svårt att förstå både deltagarens behov och hans beteende. De menar också att detta påverkade undervisningssituationen.

Folkhögskolans bedömning i samband med beslutet om avstängning, är att deltagarens hälsa gör att det inte är möjligt för hen att delta i eller tillgodogöra sig undervisning. Skolan säger sig inte ha *”kapacitet, kompetens eller möjlighet att möta de behov, frågor och situationer som uppstått hittills och som kan uppstå under den rehabilitering/behandling som deltagaren kan förväntas behöva genomgå”*.

Skolan bekräftar att deltagaren meddelades muntligen om avstängningen i telefonsamtal den 29 februari av rektor, där psykolog från psykiatriavdelning deltog, samt kurator och biträdande rektor från folkhögskolan. Deltagaren var vid tillfället inlagd på psykiatrisk avdelning. Även ett skriftligt beslut daterat samma dag skickades senare till deltagaren. När det gäller deltagarens efterföljande fråga om varför

hen inte fått en varning, menar de att detta inte är tillämpligt i detta fall, då detta förfarande endast finns vid brott mot trivselreglerna.

Styrelsens ordförande fattade, på delegation från styrelsen, beslut om avskiljning den 13 mars utifrån studeranderättens avsnitt gällande deltagares hälsa. Förvaltningschefen har tagit del av deltagarens synpunkter och förmedlat dessa till styrelsens ordförande. Ordföranden har också haft ett möte med rektorn för att få hans bild av ärendet och hur det har hanterats. Ordförande har enligt folkhögskolan på detta sätt satt sig in i ärendet och gjort egna överväganden inför beslutet.

Skolan konstaterar i sin beskrivning att beslutet att stänga av och avskilja deltagaren är korrekt, då det skett i enlighet med gällande rutiner:

”Rektor har fattat beslut om avstängning som gäller högst 10 skoldagar och styrelsens ordförande har fattat beslut om varaktig avskiljning, enligt studeranderätten. Rektor har fattat beslut om avskiljning från internatboende, även detta enligt studeranderätten.

Deltagaren har genom ärendet informerats om vilka steg som gäller i hanteringen och vart hen kan vända sig, till exempel om deltagaren inte är nöjd med fattade beslut. I studeranderätten är det inte reglerat att avstängning/avskiljning ska föregås av orosamtal och skriftlig varning,

Ordförande har delegation på att fatta beslut om avskiljning av deltagare från studier. Det är alltså inte rektor som har mandat att fatta det beslutet. Ordförandes beslut är att betrakta som styrelsens eftersom ordförande fått sin delegation från styrelsen.”

Anmälares synpunkter på folkhögskolans redogörelse

Anmälares framför inget nytt i sina kommentarer till skolans underlag, utan upprepar att det inte stämmer att hans hälsa innebar att hen inte kunde delta i eller tillgodogöra sig undervisning. Anmälares menar också att tre veckors frånvaro på grund av ett negativt fysiskt hälsotillstånd troligen inte skulle leda till en avskiljning.

Folkhögskolans studeranderätt

I skolans studeranderättsliga ordning, som är gemensam för huvudmannens sex skolor, anges vad som gäller för disciplinära

åtgärder. Där framgår att varje skola kan, förutom ordningsreglerna, ha kompletterande regler som hanterar arbetet och samvaron på skolan. Vidare att om en deltagare bryter mot skolans regler, drogpolicy eller andra föreskrifter finns det två åtgärder som leder till att deltagaren inte längre kan gå kvar på skolan, kortvarigt eller varaktigt.

Därefter framkommer att för avstängning gäller att detta beslut fattas av rektor och omfattar upp till 10 skoldagar, men det är inte preciserat vad som kan leda till avstängning. Det framgår inte heller hur beslutet kan överklagas.

När det gäller avskiljning är beskrivningen mer utförlig:

”Efter utredning kan styrelsens ordförande fatta beslut om avskiljning, som är varaktig. Förutom upprepade brott mot skolans regler kan avskiljning av deltagare ske av andra anledningar:

- Hälsa – om deltagarens hälsa inte gör det möjligt att delta i undervisning eller inte gör det möjligt att tillgodogöra sig undervisning.*
- Närvaro – om deltagarens låga närvaro inte gör det möjligt att tillgodogöra sig undervisning.*
- Säkerhet – om deltagarens beteende innebär ett hot mot skolan, dess personal och deltagare eller om det finns en hotbild mot deltagaren som kan få konsekvenser på skolan och som inte gör det möjligt för deltagaren att delta i eller tillgodogöra sig undervisning.”*

Slutligen anges att om deltagaren inte är nöjd med hanteringen av ärendet kan hen anmäla detta till Folkhögskolornas rättsliga råd, FSR.

I anmälan hänvisar anmälaren till folkhögskolans trivselregler och i skolans redogörelse framgår att *”i studeranderätten är det inte reglerat att avstängning/avskiljning ska föregås av orosamtal och skriftlig varning”* utan detta förfarande gäller endast för skolans trivselregler. Där framgår också själva trivselreglerna, samt följande rutin vid brott mot dem:

”Deltagare informeras om skolans oro för möjligheten att bedriva studier. Detta sker i en upptrappning av tre steg genom:

- 1. Samtal med deltagare om orsaken till oro*
- 2. Skriftlig varning av deltagare om orsaken till oro*

3. Skriftligt besked om avskiljning/avstängning av deltagaren och orsak till avskiljning/avstängning.”

I studeranderätten finns en rubrik Ordningsregler som dock benämns Trivselregler i innehållsförteckningen. Ordningsreglerna överensstämmer med de skolan redogör för i sitt skriftliga svar till FSR. I själva dokumentet finns inte den rutin som redogörs för ovan, men den finns på skolans hemsida.

I det studeranderättsliga dokumentet finns även en rubrik som handlar om deltagarstöd och tillgänglighet. Här beskrivs att skolan vill inkludera deltagare i behov av stöd så långt som möjligt, att deltagarna ska ges möjlighet att påverka det stöd de får. Skolan menar att *”all personal har en viktig roll för att möta och se vad deltagaren behöver. Målet med arbetet på alla (regionens) skolor är att deltagarna ska må bra och lyckas med sina studier! /.../ Arbetet fokuseras på möjligheter och på att undanröja eventuella hinder för lärandet. Arbets sättet är relationellt och kännetecknas av samtal och möten mellan deltagare, lärare och annan personal.”* Här framgår också att deltagarna har tillgång till kurator för enskilda samtal och konsultationer.

Slutligen finns ett avsnitt om FSR - Folkhögskolornas studeranderättsliga råd där det framgår att kursdeltagare på folkhögskolans långa kurser kan anmäla ärenden till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd om det inte går att lösa frågan på den aktuella folkhögskolan. Det finns ingen länk till FSRs hemsida eller angivna kontaktuppgifter.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Billströmska folkhögskolans studeranderätt. Därutöver kommer FSR lämna övriga synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar.

Hantering av ärendet

Billströmska folkhögskolan bedömer själv att den har hanterat ärendet utifrån sitt studeranderättsliga regelverk: Rektor har fattat beslut om avstängning som gäller högst 10 skoldagar och styrelsens ordförande har fattat beslut om varaktig avskiljning. Rent faktiskt stämmer denna bedömning, då denna arbetsgång finns beskriven i studeranderätten.

Folkhögskolornas studeranderättsliga råd menar dock att även om ärendehanteringens rutiner har följt angivna rutiner, är studeranderätten alltför otydlig för att säkra deltagarens rättigheter. Det studeranderättsliga dokumentet ger inte den information deltagaren skulle behöva för att förstå hur rutinerna ser ut. Att rutinen innebär att rektor fattar beslut om avstängning och ordförande om avskiljning gör det också svårt för deltagaren att överklaga det slutgiltiga beslutet.

Studeranderätten beskriver inga rutiner för avstängning, och det är också otydligt vad som avses med den utredning som enligt studeranderätten ska genomföras inför en avskiljning. Det finns ingen beskrivning av hur en sådan utredning ska gå till och hur deltagaren får medverka i densamma.

Folkhögskolan beskriver i sitt skriftliga svar en rutin för hantering av brott mot regler och liknande, även om denna enligt skolan inte gäller i detta fall. Beskrivningen finns på hemsidan, men inte i det studeranderättsliga dokumentet.

Med tanke på de konsekvenser som en avstängning med påföljande avskiljning har anser Folkhögskolornas studeranderättsliga råd att det är lämpligt att varning i normalfallet är del av arbetsgången vid disciplinära åtgärder. Det bör då också vara tydligt när och varför det inte ska användas för specifika ärenden.

Folkhögskolans studeranderättsliga ordning

Sammantaget är bilden att den studeranderättsliga ordningen är rörig och otydlig. Det är svårt att urskilja vad som kan leda till avstängning/avskiljning och vad brott mot "skolans regler" respektive "andra anledningar" innebär. Det är också svårt att förstå skillnaden på ordnings-/trivselreglerna och vad som är anledning till disciplinära åtgärder.

Som helhet innebär bristerna, enligt FSR, den studeranderättsliga ordningen fungerar dåligt för att tillvarata deltagarnas rättigheter. Särskilt viktigt är det med tydliga rutiner när det handlar om deltagare som lever med psykisk ohälsa. Det är inte uppenbart att dokumentet lever upp till sina egna formuleringar kring inkludering av deltagare i behov av särskilt stöd.

Rekommendationer

FSR rekommenderar Billströmska folkhögskolan att:

- Tydliggöra rutiner för avstängning respektive avskiljning, och hur dessa förhåller sig till rutiner kopplade till ordnings-/trivselregler.
- Införa skriftlig varning som en första disciplinär åtgärd i normalfallet.
- Särskilja mellan besluts- respektive överklagandeinstans vid disciplinära åtgärder.
- Tydliggöra vad en utredning innebär, och på vilket sätt deltagaren kan delge sin version i ett sådant förfarande.
- Dokumentera hanteringen av ärenden i ett inledande skede, om det finns en risk att det kan leda till disciplinära åtgärder.
- Se över det studeranderättsliga dokumentet som helhet så att det fungerar både som stöd för skolan och för att skydda deltagarens rättigheter.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Daniel Lakso (RIO), Ylva Bryngelsson (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Tor Rotmark och Mina Pakfetrat (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Ingela Johansson (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Ingela Johansson